

ZJAZD KOŚCIOŁA W JEROZOLIMIE

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Dz 15,1-41; Ga 2,11-13; Wj 12,43-49; Rz 3,30; Kpł 18,30; Ap 2,14.20.

TEKST PAMIĘCIOWY: „Wierzmy przecież, że zbawieni będziemy przez łaskę Pana Jezusa, tak samo jak i oni!” (Dz 15,11).

Po ponad dwóch latach Paweł i Barnaba wrócili do Antiochii Syryjskiej. Ponieważ cały tamtejszy zbor był zaangażowany w wysłanie ich jako misjonarzy, naturalne było, iż Paweł i Barnaba złożyli przed zбором sprawozdanie ze swojej działalności. W tym sprawozdaniu podkreślili nie to, czego oni dokonali, ale czego Bóg dokonał przez nich.

Treścią sprawozdania było oczywiście powodzenie misji wśród pogan, choć wielu Żydów także przyjęło ewangeliczną wiarę. Od wydarzeń w domu Korneliusza nawrócenie pogan stało się ważną kwestią w Kościele (zob. Dz 11,1-18), ale obecnie, gdy znaczna liczba pogan przyłączała się do Kościoła, sprawy naprawdę się skomplikowały. Wielu wierzących w Jerozolimie wyrażało obawy — według nich pogan należało najpierw obrzezać, to znaczy uczynić ich żydowskimi prozelitami, aby następnie mogli się stać częścią ludu Bożego i zostali dopuszczeni do wspólnoty chrześcijańskiej.

W 15. rozdziale *Dziejów Apostolskich* problem pogan sięgnął krytycznego poziomu, tak iż cały Kościół musiał działać razem, by znaleźć rozwiązanie. Zjazd Kościoła w Jerozolimie był punktem zwrotnym w historii ogólnoświatowej misji Kościoła apostołskiego.

Od początku zbór w Antiochii składał się zarówno ze zhellenizowanych Żydów, jak i wierzących pochodzących ze środowiska nieobrzezanych pogan (zob. Dz 11,19-21; Ga 2,11-13), którzy najwyraźniej żyli w pokojowej współegzystencji. Jednak ich wspólnota została rozerwana wraz z pojawieniem się grupy chrześcijan z Jerozolimy.

Przeczytaj Dz 15,1-5. Wobec jakiego problemu stanął Kościół?

Ci wyznawcy z Judei byli przypuszczalnie tymi samymi, na których wskazano w Dz 15,5 — faryzeuszami, którzy uwierzyli w Jezusa. Obecność faryzeuszów w Kościele nie powinna nas dziwić, jako że Paweł sam był faryzeuszem przed swoim nawróceniem (zob. Flp 3,5). Wydaje się, że ta grupa przybyła do Antiochii z własnej inicjatywy (zob. Dz 15,24), choć inne zdarzenie, do którego doszło w Antiochii jakiś czas później, wskazuje, że większość chrześcijan wywodzących się ze środowiska Żydów w Judei, w tym również apostołowie, miała problemy z zaakceptowaniem obecności chrześcijan pochodzenia pogańskiego w Kościele (zob. Ga 2,11-13).

W *Liście do Galatów* Paweł nie wyraża się pozytywnie o judaizujących, nazywając ich *falszywymi braćmi* (zob. Ga 2,4), którzy wywołują niepokoje (zob. Ga 1,7; 5,10) i których prawdziwą motywacją jest odebranie wierzącym duchowej wolności związanej z ewangelią oraz doprowadzenie nawróconych pogan do niewoli legalizmu.

Ich żądanie było jednoznaczne:

— Jeżeli nawróceni poganie nie pozwolą się obrzezać i nie będą przestrzegać wszystkich żydowskich przepisów ceremonialnych, nie mogą być zbawieni.

Wierzyli oni, że zbawienie jest możliwe jedynie w Bożej społeczności przysiężnika, a według *Starego Testamentu* nie było innego sposobu, by stać się częścią wybranego ludu Bożego, jak tylko przez poddanie się obrzezaniu (zob. Rz 17,9-14; Wj 12,48). Krótko mówiąc, aby poganie mogli być zbawieni, musieliby najpierw stać się żydowskimi prozelitami.

Oczywiście Paweł i Barnaba nie mogli się zgodzić z takimi wymaganiami, które były przeciwne naturze ewangelii. Jednak agresywna postawa przybyszów z Judei wywołała gorący spór. Greckie słowo *stasis* przetłumaczone w Dz 15,2 jako *zatarg* można też oddać następująco: *niezgoda, spór i kłótnia*. Sprawa była zbyt ważna, by można ją było rozstrzygnąć jedynie na lokalnym poziomie wspólnoty chrześcijańskiej. W grę wchodziła jedność całego Kościoła. Tak więc współwyznawcy z Antiochii postanowili wysłać delegatów do Jerozolimy — w tym Pawła i Barnabę — aby wspólnie znaleźć rozwiązanie tego problemu.

Postaw się w sytuacji judaizujących. Jakie argumenty mogli oni przytoczyć jako uzasadnienie swojego stanowiska?

Jednym z najważniejszych zagadnień w tym konflikcie było obrzezanie. Nie zostało ono ustanowione przez ludzi (zob. Mt 15,2.9). Nakazał je sam Bóg jako znak swojego przymierza z Abrahamem i jego potomkami — wybranym ludem (zob. Rdz 17,9-14).

Przeczytaj Wj 12,43-49. Kto jeszcze miał być obrzezany oprócz tych, którzy urodzili się jako Izraelici?

Błogosławieństwa przymierza nie były ograniczone do tych, którzy urodzili się jako Izraelici, ale rozciągały się także na niewolników czy przybyszów, którzy mieli przed Bogiem taki sam status jak miejscowi Izraelici: „[Cudzoziemiec] będzie zrównany z tubylcem” (Wj 12,48).

Tak więc obrzezanie (wyłącznie mężczyzn) było niezbędne, aby przyłączyć się do Bożej społeczności przymierza. Ponieważ Jezus był Mesjaszem Izraela, wydawało się naturalne, że judaizujący domagają się, by poganie stali się Żydami, zanim będą mogli mieć udział w zbawieniu.

Przeczytaj Rz 3,30; 1 Kor 7,18; Ga 3,28; 5,6. Jak Paweł rozumiał obrzezanie?

Twierdząc, że nawrócony poganin nie może być zbawiony, jeśli wcześniej nie zostanie wyznawcą judaizmu, ludzie ci mylili dwa różne pojęcia — przymierze i zbawienie. Przynależność do Bożej społeczności przymierza nie gwarantuje zbawienia (zob. Jr 4,4; 9,25). Ponadto sam Abraham został zbawiony (usprawiedliwiony) przez wiarę, co stało się przed obrzezaniem, a nie w wyniku obrzezania (zob. Rz 4,9-13). Zbawienie zawsze było przez wiarę, podczas gdy przymierze było łaskawym rozporządzeniem, przez które Bóg dawał poznać siebie i swój plan zbawienia całemu światu. Izrael został wybrany właśnie w tym celu (zob. Rdz 12,1-3).

Problem polegał na tym, że łącząc zbyt ściśle przymierze ze zbawieniem, judaizujący zaczęli postrzegać obrzezanie jako zbawczą zasługę. Jednak zbawienia łaska Boża nie działa w tym zakresie, w jakim działają ludzkie uczynki. Tak więc narzucanie obrzezania chrześcijanom nawróconym z pogaństwa jako rzekomego środka zbawczego było oczywistym wypaczeniem prawdy ewangelii (zob. Ga 1,7; 2,3-5), odrzuceniem łaski Bożej (zob. Ga 2,21) i wyrzeczeniem się Jezusa (zob. Ga 5,2). Ponadto taka postawa przeczyła powszechności zbawienia (zob. Kol 3,11; Tt 2,11). Paweł nie mógł się zgodzić z tego rodzaju poglądami.

Jakie niebezpieczeństwo tkwi w poglądzie, że zbawienie może być dostępne przez przynależność do prawdziwego Kościoła?

Przeczytaj Dz 15,7-11. Jaki był wkład Piotra w dyskusję podczas zjazdu Kościoła w Jerozolimie?

Łukasz oczywiście nie zamierzał relacjonować obrad zjazdu w całości. Interesujące byłoby na przykład usłyszeć argumenty judaizujących (zob. Dz 15,5), jak również odpowiedzi Pawła i Barnaby (zob. Dz 15,12). Fakt, że zapisane zostały tylko przemówienia Piotra i Jakuba, wskazuje na znaczenie tych postaci wśród apostołów i przywódców ówczesnego Kościoła.

W swojej mowie Piotr zwrócił się do apostołów i starszych Kościoła, przypominając im o swoim doświadczeniu sprzed lat w domu Korneliusza. W gruncie rzeczy jego argumentacja była podobna do tej, jaką posłużył się wcześniej w rozmowie ze współwyznawcami w Jerozolimie (zob. Dz 11,4-17). Sam Bóg okazał swoją akceptację nawrócenia Korneliusza (mimo że był on nieobrzezonym poganinem), udzielając jemu i jego domownikom dar Ducha Świętego, którego udzielił apostołom w dniu Pięćdziesiątnicy.

W swojej opatrności Bóg posłużył się właśnie Piotrem, by przekonać współwyznawców w Judei, że nie czyni różnicy między Żydami a poganami w kwestii zbawienia. Choć nie praktykowali obrzędów oczyszczenia określonych przepisami starego przymierza, chrześcijanie wywodzący się z pogaństwa nie powinni byli dłużej uchodzić za nieczystych, jako że sam Bóg oczyścił ich serca. Ostatnie słowa Piotra brzmiały tak, jakby wypowiedział je apostoł Paweł:

— „Wierzmy przecież, że zbawieni będziemy przez łaskę Pana Jezusa, tak samo jak i oni” (Dz 15,11).

Przeczytaj Dz 15,13-21. Jakie rozwiązanie problemu pogan zaproponował Jakub?

Przemówienie Jakuba sugeruje, że posiadał on niemały autorytet (por. Dz 12,17; 21,18; Ga 2,9,12). Niezależnie od tego, co Jakub rozumiał przez *odbudowanie przybytku Dawida*, co w prorocztwie Amosa jest kojarzone z przywróceniem władzy rodowi Dawida (zob. Am 9,11-12), najważniejszym celem Jakuba było wykazanie, że Bóg zadbał o przyłączenie nawróconych z pogaństwa do Kościoła i w ten sposób w pewnym sensie zrekonstruował pojęcie *ludu Bogo*, a zatem nawróceni poganie mogą być wcieleni do Izraela.

Ze względu na to Jakub zasugerował, by nie nakładać na nawróconych pogan większych wymagań ponad to, czego normalnie wymagano od obcokrajowców, którzy mieszkali w Izraelu.

Przeczytaj Dz 15,28-29. Przed jakimi czterema rzeczami zalecono powstrzymać się poganom nawróconym do Boga?

Główny problem będący przedmiotem zjazdu Kościoła został zadowalająco rozwiązany. Ponieważ zbawienie jest z łaski, wierzący wywodzący się z pogaństwa zostali zwolnieni z obrzezania, gdy przyłączali się do Kościoła. Jednak powinni wstrzymać się od czterech rzeczy: (1) pokarmów ofiarowanych bożkom w pogańskich rytuałach i podawanych podczas publicznych uczt lub sprzedawanych na rynku; (2) spożywania krwi; (3) spożywania mięsa zwierząt uduszonych, to znaczy zawierającego krew; (4) niemoralności seksualnej we wszelkich formach.

Obecnie większość chrześcijan traktuje zakazy dietetyczne (zakazy od pierwszego do trzeciego) jako przejściowe zalecenia. Twierdzą, że ponieważ te rzeczy były szczególnie odrażające dla Żydów, zakazy te miały jedynie zlikwidować przepaść między chrześcijanami pochodzenia żydowskiego a chrześcijanami pochodzenia pogańskiego. Często też twierdzi się, że wszystkie inne przepisy starotestamentowe, w tym przepisy dietetyczne (zob. 11. rozdział *Księgi Kapłańskiej*) i przykazanie dotyczące soboty (zob. Wj 20,8-11), które nie znalazły się na liście, już nie obowiązują chrześcijan.

Jednak tak zwany *dekret apostolski* nie był ani czasowym, ani nowym chrześcijańskim kodeksem etycznym wykluczającym wszystko inne, co wiązało się ze *Starym Testamentem*. Pod kierunkiem Ducha Świętego (zob. Dz 15,28) apostołowie i starsi Kościoła powtórzyli jedynie przepisy zawarte w 17. i 18. rozdziale *Księgi Kapłańskiej* dotyczące obcych przybyszów w Izraelu.

W kontekście *Księgi Kapłańskiej* zakazy te oznaczają odrzucenie pogaństwa. Każdy przybysz, który pragnął mieszkać w Izraelu, musiał porzucić te pogańskie praktyki, w których się wychował i do których przywykł (zob. Kpł 18,30). Podobnie każdy nawrócony poganin, który pragnął przyłączyć się do Kościoła, musiał zająć jasne stanowisko w tej kwestii, odwracając się w ten sposób od pogaństwa.

Jednak to był dopiero pierwszy krok. Stając się chrześcijaninem, były poganin miał teraz pełnić wolę Bożą, będąc posłuszny przykazaniom, które są powszechnie obowiązujące, zostały ustanowione przed Mojżeszem i nie mają charakteru rytualnego. Były poganin miał więc teraz świętować sobotę (zob. Rdz 2,1-3) oraz rozróżniać między pokarmami czystymi i nieczystymi (zob. Rdz 7,2).

To, że decyzja zjazdu Kościoła nie miała charakteru przejściowego, wynika jasno na przykład z Ap 2,14.20, gdzie powtórzone zostały zakazy pierwszy i ostatni, co obejmuje domyślnie dwa pozostałe. I rzeczywiście dowody historyczne wskazują na to, że decyzja ta była uważana za obowiązującą chrześcijan jeszcze długo po czasach nowotestamentowych.

Gdy dochodzi do różnicy zdań, jak możemy nauczyć się siadania razem do stołu, słuchania się nawzajem oraz w duchu wzajemnego szacunku i pokory dążenia do rozwiązania powstałych problemów?

Przeczytaj Dz 15,22-29. Jakie dodatkowe środki zostały podjęte przez zjazd Kościoła w Jerozolimie w związku z uchwałą, która tam zapadła?

Po pierwsze postanowiono napisać list do nawróconych z pogaństwa, by poinformować ich o podjętej decyzji. List napisany w imieniu apostołów i starszych Kościoła zebranych na zjeździe w Jerozolimie był oficjalnym dokumentem odzwierciedlającym przewodnią rolę ośrodka jerozolimskiego — z pewnością ze względu na apostołskie przywództwo — wśród wszystkich społeczności chrześcijańskich. Napisany w 49 roku, gdy z całym prawdopodobieństwem odbył się zjazd, list ten jest jednym z najstarszych zachowanych dokumentów chrześcijańskich.

Na zjeździe Kościoła w Jerozolimie postanowiono także wysłać dwóch delegatów — Judę i Sylasa — by towarzyszyli Pawłowi i Barnabie w drodze do Antiochii. Ich zadaniem było dostarczenie apostołskiego listu i poświadczenie jego treści.

Przeczytaj Dz 15,30-33. Jak zбір w Antiochii przyjął list z Jerozolimy?

Gdy list został odczytany, zбір wielce się uradował pocieszającym przesłaniem, iż obrzezanie nie jest wymagane od nawracających się pogan. Wyznawcy pochodzący z pogan nie mieli też nic przeciwko czterem wymaganiom wymienionym w liście. Tak więc pierwszy groźny podział grożący Kościołowi został zażegnany, przynajmniej co do zasady.

Podczas zjazdu przywódcy Kościoła w Jerozolimie wyrazili też pełne uznanie dla ewangelii głoszonej przez apostoła Pawła, a następnie podali prawicę wspólnoty jemu i Barnabie na znak akceptacji i zaufania (zob. Ga 2,9). Jednak chrześcijanie będący etnicznymi Żydami, którzy skrupulatnie przestrzegali starotestamentowych przepisów, nadal postrzegali jako wielce problematyczne zasiadanie do stołu z chrześcijanami pochodzącymi z pogaństwa, którzy z punktu widzenia owych przepisów pozostawali rytualnie nieczyści.

Ta kwestia dała o sobie znać w związku z incydem z udziałem Piotra, o czym wspomina Paweł w Ga 2,11-14. Ellen G. White skomentowała to w następujący sposób: „Nawet nie wszyscy uczniowie byli gotowi chętnie przyjąć decyzję soboru”¹.

Odpowiedz sobie uczciwie: Jak trudno ci jest zachować wspólnotę ze współwierzającymi innej rasy, kultury czy grupy społecznej? Jak możesz się wyżyć postawy niezgodnej z ewangelią?

¹ Ellen G. White, *Działalność apostołów*, Warszawa 2007, wyd. IV, s. 109.

DO DALSZEGO STUDIUM

„Nawróceni Żydzi zazwyczaj nie byli skłonni iść naprzód w takim tempie, w jakim opatrność Boża wskazywała drogę. Rezultaty działalności apostołów wśród pogan dowodziły, że nawróceni poganie przewyższą liczebnie nawróconych Żydów. Żydzi obawiali się więc, że jeśli ograniczenia i ceremonie prawa nie zostaną narzucone poganom jako niezbędny warunek przynależności do Kościoła, wówczas szczególnie zwyczaje Żydów, które dotąd odróżniały ich od innych ludów, w końcu zanikną wśród tych, którzy przyjęli poselstwo ewangelii.

(...). Chrześcijanie żydowskiego pochodzenia mieszkający w pobliżu świątyni w naturalny sposób zwracali myśli ku szczególnym przywilejom danym narodowi żydowskiemu. Gdy widzieli, że Kościół chrześcijański oddala się od ceremonii i tradycji żydowskich, i przeczuwali, że szczególna świętość, jaką posiadały żydowskie zwyczaje, wkrótce może zblednąć w świetle nowej wiary, wielu czuło rozdrażnienie wobec Pawła, który w największej mierze przyczyniał się do tej zmiany. Nawet nie wszyscy uczniowie byli gotowi chętnie przyjąć decyzję soboru. Niektórzy pałali gorliwością w spełnianiu prawa ceremonialnego, a Pawła traktowali nieprzychylnie, gdyż uważali, że głoszone przez niego zasady w kwestii obowiązywania żydowskiego prawa są zbyt liberalne”¹.

PYTANIA DO DYSKUSJI

1. Omówcie ostatnie pytanie z poniedziałkowej części lekcji. Jak rozumie my fakt, że przynależność do *prawdziwego* Kościoła nie gwarantuje zbawienia? Na przykład starożytny Izrael z pewnością był *prawdziwym* Kościołem, ale to nie znaczy, że każdy Izraelita, bez względu na osobisty wybór, został zbawiony. Skoro przynależność do prawdziwego Kościoła nie gwarantuje zbawienia, to jakie korzyści wynikają z takiej przynależności?

2. To, jak należy przyjmować nieobrzezanych pogan do społeczności wiary, było jedną z pierwszych i najważniejszych administracyjnych decyzji Kościoła wczesnochrześcijańskiego. Jakie podobne i jednocześnie trudne problemy są omawiane we współczesnym Kościele i jak przykład z 15. rozdziału *Dziejów Apostolskich* uczy nas je rozwiązywać?

3. Podzielcie się w klasie na dwie grupy. Jedna z grup niech odegra rolę chrześcijan-Żydów domagających się, by nawróceni poganie przyłączający się do Kościoła najpierw stali się Żydami, co postrzegali (i słusznie) za przedłużenie obietnic przymierza danych Izraelowi. Jakie były ich argumenty i jak mógłbyś na nie odpowiedzieć? Jak tego rodzaju dyskusja może pomóc nam zrozumieć, że to, co dzisiaj wydaje się nam oczywiste, było znacznie trudniejsze do zrozumienia prawie dwa tysiące lat temu?

¹ Ellen G. White, *Działalność apostołów*, Warszawa 2007, wyd. IV, s. 104.108-109.